

Oksana Tabenska
*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at the Department of International Management,
Hospitality and Tourism
Vinnytsia National Agrarian University*

Табенська О.І.
*к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
готельно-ресторанної справи та туризму
Вінницького національного аграрного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-149>

TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі сфера туризму в Україні трансформується враховуючи реалії та безпекові фактори. Одна з прибуткових в минулому галузей, вона отримала негативні виклики пандемії COVID-19, а згодом і наслідки повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Стабільний глобальний порядок, який був створений після Другої світової війни давав можливість вибудувати певні аспекти, методи, принципи діяльності світового господарства. Розвиток міжнародного, регіонального, внутрішнього туризму забезпечував стабільні надходження до державних і місцевих бюджетів.

В умовах сьогодення, світ має визнати помилки, проаналізувати проблеми, що виникли і продовжувати інноваційні напрямки діяльності для створення безпечного, вільного, якісного простору для споживачів товарів і послуг. Готельно-ресторанна сфера, як важлива складова туристичного бізнесу, отримала також не тільки нові виклики, але й нові можливості.

Необхідно досліджувати зарубіжний досвід країн, які успішно подолали кризові явища і адаптувалися, знайшли нестандартні рішення та забезпечили безпеку для персоналу, мешканців міста, туристів та відвідувачів закладів.

Інноваційні технології в туризмі розглядаються в сучасній науці в контексті розвитку регіональних туристичних дестинацій – територій, де функціонує вільна сукупність підприємств і груп, які реалізують спільні інтереси через часткову взаємодію між собою, своєрідних одиниць бізнесу, які, завдяки певним чинникам і наявності спеціалізованої інфраструктури, стають або можуть стати центрами концентрації туристичних потоків [1, с. 77-84].

Надання Україні статусу кандидата до вступу в Європейський Союз відкриває нові можливості для розвитку різних секторів суспільної практики, водночас використання даних можливостей передбачає нове бачення діяльності різних структур, не просто оновлення їх функціоналу, а змістовне перезавантаження характеру взаємодій центральної ролі державницьких інституцій в країні та повноважень територіальних громад.

У сенсі швидкого оберту коштів і представленні позитивного іміджу країни, туризм має унікальний об'єднуючий потенціал, що спрощує державний вибір між інвестиціями у пріоритетні та прибуткові галузі. Практично усі важливі для України питання: протидія монополізації капіталу, боротьба з корупцією, ефективність у запозиченні закордонного досвіду, підвищення життєвих стандартів і укріплення громадянського суспільства – усе це може бути втілено у розгортанні туристичних

практик, а оптимізація взаємодій різних інституцій, узгодження адміністративної, економічної, культурної політики в перспективі – стати моделлю для вирішення аналогічних завдань іншими сферами життєдіяльності соціуму [2, с. 17-19].

Після оголошення воєнного стану на території України та початку активної фази бойових дій різні обставини практично паралізували значну частку бізнесу, починаючи з морально-психологічних потрясінь, економічного занепаду підприємницької діяльності та неможливості здійснення діяльності підприємствами в зоні безпосередніх бойових дій.

У залежності від сфери діяльності та регіону, готельно-ресторанний бізнес, як пріоритетний елемент сфери туризму, постраждав від наслідків війни частково (наприклад, втрата обсягів надання послуг) чи зазнав повного знищення (наприклад, знищення власності та будівель готелів і ресторанів).

Готелі, які продовжили діяльність, були змушені перевести всі свої бізнес-процеси в безпрецедентно новий формат – забезпечити гостям звичний рівень обслуговування та безпеки їх перебування. У зв'язку з нестачею паливно-мастильних матеріалів та інші причини, певні логістичні процеси були порушені, що вплинуло на забезпечення обладнанням, необхідним для операцій або запусків, зокрема виникненням проблем у постачанні продуктів [3, с. 46-50].

Розглянемо перспективи розвитку ресторанного бізнесу в Україні. Як зазначають вчені-економісти, працівники галузі туризму, ресторани, кафе, суспільні простори, музичні студії, коворкінги в підвальних приміщеннях будуть особливо популярними. І тому на нас очікує зростання цін на оренду підвалів та збільшення кількості підвальних закладів. Добре обладнані підземелля, з витяжками, туалетами та запасними виходами – новий тренд у комерційній нерухомості. Видові ресторани на дахах, верхніх поверхах втратять свою актуальність.

Пекарні та кав'ярні – найпопулярніші види бізнесу в Україні. Кава дорожчає, але її п'ють і військові, і мами з дітьми. І споживання тіста, борошняних виробів та солодощів за останній місяць збільшилось у рази. Більшість людей просто долають стрес солодким та борошняними виробами і бажано з філіжанкою кави.

Зростання популярності української кухні пов'язане, звичайно, зі збільшенням патріотизму в країні та за її межами. Борщ тепер не просто суп, а символ країни, шеф-кухарі, змагаються в оригінальності його приготування, навіть на світовій арені. Але крім піару, українська кухня має дуже важливу перевагу – це звична їжа з доступних інгредієнтів.

Їжа, знайома з дитинства, справжня та проста, з якою можна експериментувати, як завгодно. Взагалі, навіть у ресторанах клієнти обирають тепер простіші страви. Тому українські ресторани будуть відчинятися в поєднаннях з італійською, грузинською та навіть китайською кухнею.

За кризовими явищами завжди приходить зростання, як в особистому, так і в суспільному житті. Поки тривають воєнні дії та пов'язана з ними криза, для ресторанного бізнесу все буде досить складно, зачиниться до 30% закладів країни. Падіння прибутковості, навіть тимчасове, через міграцію гостей, подорожчання продуктів – це одна частина проблеми. Інша частина – це міграція персоналу, за кордон, у західні регіони, в сільську місцевість [4].

Заслугує на увагу досвід, який розвивають у місті Вінниці. “Вінницький стандарт гостинності” насправді є універсальним, і його має змогу застосовувати будь-який підприємець, чи працівник галузі, хто так чи інакше взаємодіє з гостями, а саме: розповідає, презентує, пригощає, розміщує, організовує, надає приміщення.

Стандарт може бути впроваджений у роботу як індустрії подій, так і туристичних компаній. І саме зазначений механізм дає змогу створювати “додану вартість” – він стосується не лише готельно-ресторанного бізнесу.

Надалі спільно з асоціацією гостинності “ХлібСіль” і спілкою “Стіна” буде розвиватися взаємодія ключових суб’єктів туристичного ринку й допомагати їм у перехресних продажах і промоції, формуванні спільних продуктів [5].

Отже, дослідження розвитку туристичної сфери і, зокрема готельно-ресторанного бізнесу, в кризових умовах досить актуальне і потребує зважених підходів.

Необхідно ознайомитися з зарубіжним досвідом і переосмислити його негативні, і позитивні моменти та запровадити обов’язкові безпекові чинники.

Україна співпрацює з міжнародними організаціями, урядами країн, громадськими організаціями, волонтерами і накопичує вагомий досвід ведення бізнесу в нових кризових умовах.

Важливим є створення і збільшення соціально-орієнтованого бізнесу.

Зважаючи на ситуацію, Україна продовжує в умовах, що виникли розвивати туристичний потенціал і створювати нові робочі місця в готельно-ресторанній сфері, зокрема.

Література:

1. Юрчишина Л.І. Дестинація як основа регіонального розвитку туризму. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2017. № 4 (60). С. 77-84. URL: https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive?arh_article=1062 (дата звернення: 7.02.2023).
2. Федорченко В.К., Федорченко-Кутуєв Н.В., Василюк О.І. Туризм – потенціал відновлення та модернізації українського суспільства. Вісник НТУУ "КПІ". 2022. № 4 (56). С. 17-19. URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/269585>. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.4\(56\).269585](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.4(56).269585) (дата звернення: 7.02.2023).
3. Банєва І.О., Величко О.В. Перспективи післявоєнного відновлення готельно-ресторанної галузі в Україні. Інфраструктура ринку. 2022. № 67. С. 46-50. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/67-2022>. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct67-8> (дата звернення: 22.02.2023).
4. Насонова О. Кав'ярні та "холостяцька" їжа. Якими будуть ресторани після війни. URL: <https://focus.ua/uk/lifestyle/513144-kofeyni-i-holostyackaya-eda-kakimi-budut-restorany-posle-voyny> (дата звернення: 22.02.2023).
5. Вінницький стандарт гостинності: програма посилення конкурентоспроможності туристичної індустрії Вінниці. URL: <https://stina.org.ua/vinnytskyj-standart-gostynnosti-programa-posylennya-konkuren-tospromozhnosti-turystychnoyi-industriyi-vinnytsi/> (дата звернення: 5.02.2023).